

Kwartalnik Niepełnosprawność

<http://kn.pfron.org.pl/kn/artykuly/wydania-archiwalne/nr-iii-iv202244-45/654,Udostepnianie-kultury-osobom-niepelnosprawnym-potencjal-spektaklu-teatralnego-w-.html>
2024-04-16, 23:18

Udostępnianie kultury osobom niepełnosprawnym – potencjał spektaklu teatralnego w wykonaniu osób z dysfunkcją wzroku

Autorzy: Anna Sadowska - - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Mariusz Pogonowski - - Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku

Autorzy Anna Sadowska Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Mariusz Pogonowski Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Płocku

Opis

Niniejsze opracowanie podejmuje tematykę udostępniania kultury i sztuki osobom niepełnosprawnym. Nie ma wątpliwości, że osoby niepełnosprawne powinny mieć swobodny dostęp do kultury i sztuki, ale kwestią problematyczną pozostaje pytanie, jak tę dostępność skutecznie im zapewnić. Artykuł podkreśla, że należy zacząć od zmiany podejścia do niepełnosprawności i uznać, że osoby niepełnosprawne – jakkolwiek nie jest to ich wybór – mają prawo do bycia niepełnosprawnymi; mają prawo do tego, by szanować ich ze względu na to, że są pełnoprawnymi członkami społeczeństwa. Ponadto, autorzy proponują, aby udostępnianie kultury i sztuki dostosować nie tylko do typu niepełnosprawności, ale także do stopnia zrehabilitowania kulturalnego samych niepełnosprawnych, którzy mogą być bardziej lub mniej aktywnymi odbiorcami sztuki, a nawet jej twórcami. Artykuł podaje przykład spektaklu teatralnego z udziałem niepełnosprawnych jako przestrzeni, gdzie niewidomi aktorzy-amatorzy odkrywają w sobie potencjał twórczy, realizują potrzebę twórczości artystycznej, a także przez sztukę nabywają umiejętności, które mogą wykorzystać w życiu codziennym.

Powyższy nagłówek mógłby sugerować, że udział osób niepełnosprawnych w kulturze i sztuce chcemy traktować w sposób specjalny, odmienny od sposobu uczestniczenia w życiu kulturalnym osób sprawnych. Nie jest to naszym zamiarem. Osoby niepełnosprawne stanowią integralną część społeczeństwa i przysługują im wszystkie prawa², w tym prawo do udziału w życiu

kulturalnym 3, na takich samych zasadach jak osobom w pełni sprawnym. Gwarantują im to przede wszystkim przepisy prawa powszechnego⁴, ale również i nasze rozważania wynikają z głębokiego przekonania o godności osoby ludzkiej, która przysługuje każdemu, niezależnie od jego kondycji fizycznej czy psychicznej; każdy człowiek jest więc pełnoprawnym członkiem społeczeństwa i ma prawo uczestniczyć we wszystkich przejawach życia społecznego.

Bibliografia

Materiały drukowane

Andrzejczuk A., Terapeutyczne aspekty aktywności teatralnej osób z niepełno -
sprawnością, [w:] Teatr. Terapia - Edukacja - Asertywność -
Twórczość - Rozwój ,
red. Gliniecki M., Maksymowicz L., Słupsk, Słupski Ośrodek
Kultury & Teatr STOP,
2004

Baldwin J. R., Faulkner S. L., Hecht M. L., A moving target: the
illusory definition
of culture, [w:] Redefining culture. Perspectives across the
disciplines , red. Baldwin J.
R., Faulkner S. L., Hecht M. L., Lindsley S. L., Mahwah, Jew
Jersey, Lawrence Erlbaum
Associates, Publishers, 2006

Boczar E., Metody poznawania i rozumienia osoby
niepełnosprawnej w poradnic -
twie zawodowym, [w:] Poradnictwo zawodowe dla osób
niepełnosprawnych 12-13
czerwca 2003. Materiały konferencyjne, Warszawa, Biuro
Koordynacji Kształcenia
Kadr Fundacja Fundusz Współpracy, 2003

Gięda M., Pojęcie niepełnosprawności, [w:] Prawno-
administracyjne aspekty
sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce , red. Gięda M.,
Raszewska-Skałicka R.,
Wrocław, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego,
2015

Gliniecki M., Teatr może być źródłem szczęścia , [w:] Teatr.
Terapia - Edukacja -
Asertywność - Twórczość - Rozwój , red. Gliniecki M.,
Maksymowicz L., Słupsk, Słup -
ski Ośrodek Kultury & Teatr STOP, 2004

Grabowski M., Znaczenie arteterapii w rehabilitacji osób
niepełnosprawnych ,
„Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce: kwartalnik dla

nauczycieli” 2008, Nr 4
Gruchola M., Kultura w ujęciu socjologicznym , „Roczniki Kulturoznawcze”, 2010,
Nr I
Koster J. B., Growing artists: teaching the arts to young children , USA, Cengage Learning, 2015
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483
Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., Dz.U. 2012, poz. 1169
Kroeber A., Kluckhohn C., Culture. A critical review of concepts and definitions , Cambridge, Massachusetts, The Museum, 1952
Leach R., Theatre studies: the basics. Second edition , Oxon, Routledge, 2013
Maslow A., Motivation and personality. Second edition , New York, Harper, 1970
Myśliwczyk I., Terapia przez sztukę - ekspresja twórcza osób z niepełnosprawnością, „Szkice Humanistyczne” 2014, Nr 34(1-2)
Nowak A., Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w kulturze , „Chowanna” 2015,
Nr 1
Udostępnianie kultury osobom niepełnosprawnym - potencjał spektaklu teatralnego w wykonaniu osób z dysfunkcją wzroku
© Niepełnosprawność - zagadnienia, problemy, rozwiązania. Nr III-IV/2022(44-45)206
Parkyn A., Heads I win, tails you lose: the politics of the disabled world , [w:] Politics, education and citizenship , red. Leicester M., Modgil C., Modgil S., London, New York, Taylor and Francis, 2005
Petasis A., Discrepancies of the Medical, Social and Biopsychosocial Models of Disability; A Comprehensive Theoretical Framework , „The International Journal of Business Management and Technology” 2019, Nr 3(4)
Pickering K., Key concepts in drama and performance. Second edition , London, Palgrave Macmillan, 2010
Piirto J., Understanding creativity, Scottsdale, AZ, Great Potential Press, Inc., 2004
Ploch L., Podmiotowość osób z niepełnosprawnością intelektualną w kulturze artystycznej (część I), „Edukacja Humanistyczna” 2016, Nr 2(35)
Sawyer R. K., Explaining creativity: the science of human innovation , Oxford, Oxford University Press, 2006

Stelter Ź., Budowanie tożsamości przez osoby niepełnosprawne , [w:] Tożsamość a współczesność. Nowe tendencje i zagrożenia , red. Liberska H., Harwas-Napierała B., Poznań, Wydawnictwo Naukowe UAM, 2007

Suchecki A. M., Naukowe rozumienie kultury jako zjawiska społeczno-ekonomicznego - przegląd koncepcji , „Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego - go” 2012, Nr 26

Śliwonik L., Teatr dla życia - kilka wyjaśnień, refleksji, propozycji , [w:] Teatr a dziecko specjalnej troski: praca zbiorowa , red. Gliniecki M., Maksymowicz L., Słupsk, Słupski Ośrodek Kultury, 1999

Twardowski A., Społeczny model niepełnosprawności - analiza krytyczna , „Studia Edukacyjne” 2018, Nr 48

Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 1 sierpnia 1997 r., Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, M.P. z 13.08.1997 r., Nr 50, poz. 475

Ustawa z dn. 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, Dz.U. 2011, nr 209, poz. 1243

Ustawa z dn. 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, Dz.U. 2019, poz. 848

Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z dn. 19 lipca 2019 r., Dz.U. 2019, poz. 1696

Wang Y., Benner A. D., Kim S. Y., The cultural socialization scale: assessing family and peer socialization toward heritage and mainstream cultures , „Psychological Assessment” 2015, Nr 27(4)

Wiliński M., Społeczny model niepełnosprawności, [w:] Diagnoza potrzeb i modele pomocy dla osób z ograniczeniami sprawności , red. Brzezińska A. I., Kaczan R., Smoczyńska K., Warszawa, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2010

Włodarczyk E., Kultura, [w:] Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku, tom II , red. Pilch J., Warszawa, Wydawnictwo Akademickie Żak Teresa i Józef Śniecińscy, 2003

Anna Sadowska, Mariusz Pogonowski

© Niepełnosprawność - zagadnienia, problemy, rozwiązania. Nr III-IV/2022(44-45)207

Wodecki P., Ewolucja sposobów rozumienia pojęcia niepełnosprawności , „Niepełnosprawność - zagadnienia, problemy, rozwiązania” 2020, Nr 1(34)

Wołoskiuk B., Integracja osób z niepełnosprawnością - możliwości i bariery , „Rozprawy Społeczne” 2013, Nr VII(1)
Materiały dostępne online
Arts Council of Northern Ireland, Barriers to disabled people's participation in and access to the arts in Northern Ireland , 2007,
<http://www.artscouncil-ni.org/images/uploads/publications-documents/disabilitybaselinesurvey.pdf>, [dostęp z dnia: 06.11.2017]

Bach N. N., The oldest blind theater in Europe is from Zagreb, Croatia , 2005,
<http://www.croatia.org/crown/articles/6264/1/E-The-oldest-blind-theater-in-Europe-is-from-Zagreb-Croatia.html>, [dostęp z dnia: 13.12.2017]

Cieśniewski W., „Funkcją sztuki jest budowanie człowieka” - wywiad z Wojciechem Cieśniewskim, „Rynek i sztuka. Wywiady”, 15.12.2016,
<http://rynekiszstuka.pl/2016/12/15/wojciech-ciesniewski-wywiad/>, [dostęp z dnia: 18.01.2018]

Extant, About us, http://extant.org.uk/about_us, [dostęp z dnia: 13.12.2017]

Hannon F., Literature review on attitudes towards disability , National Disability Authority, 2007,
<http://nda.ie/Publications/Attitudes/Literature-Review-of-International-Evidence-on-Attitudes-to-Disability/>, [dostęp z dnia: 07.11.2017]

Itan, O nas, <http://teatritan.pl/o-nas/>, [dostęp z dnia: 13.12.2017]

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. , „Monitor Polski” 1997, Nr 50, poz. 475, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP19970500475>, [dostęp z dnia: 13.12.2017]

Kijak R., Niepełnosprawność intelektualna - między diagnozą a działaniem , <http://irss.pl/wp-content/uploads/2012/09/Niepełnosprawność%20intelektualna%20-%20między%20diagnozą%20a%20działaniem.pdf>, [dostęp z dnia: 07.11.2017]

Kosiński D., Parateatr, [w:] Encyklopedia Teatru Polskiego, 2016, <http://www.encyklopediateatru.pl/hasla/122/parateatr>, [dostęp z dnia: 18.01.2018]

Nalaga'at, Theatre, <http://nalagaat.org.il/en/theater-2/>, [dostęp z dnia:

13.12.2017]

Schafer D. P., The cultural personality, 1991, s. 24,

[http://www3.sympatico.ca/](http://www3.sympatico.ca/dpaulschafer/THECULTURALPERSONALITY.pdf)

dpaulschafer/THECULTURALPERSONALITY.pdf, [dostęp z dnia: 16.01.2018]

Tatarkiewicz W., Dzieje sześciu pojęć, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN, 1982

Theatre Breaking Through Barriers, Our mission,

[http://www.tbtb.org/aboutus.](http://www.tbtb.org/aboutus.html)

html, [dostęp z dnia: 13.12.2017]

World Health Organization, World report on disability , 2011, s. 4, [http://www.](http://www.who.int/topics/disabilities/en/)

who.int/topics/disabilities/en/, [dostęp z dnia: 06.11.2017]

Rok 2022

Tom 44-45

Aplikacja generuje plik z cytatem z wybranym formacie

[Wygeneruj cytate z tej publikacji](#)

Generuj cytate

Pobierz

Pliki do pobrania

[Udostępnianie kultury osobom niepełnosprawnym - potencjał spektaklu teatralnego w wykonaniu osób z dysfunkcją wzroku 390.53 KB](#)

[Udostępnianie kultury osobom niepełnosprawnym - potencjał spektaklu teatralnego w wykonaniu osób z dysfunkcją wzroku WCAG 345.18 KB](#)

[Poprzednia Strona](#)
[Następna Strona](#)